

معرفی کتاب

مجید قربانی^۱

عنوان: ادبیات عامه و کهن آیین‌های مردم شاهرود و میامی

نویسنده: حسین رحمتی

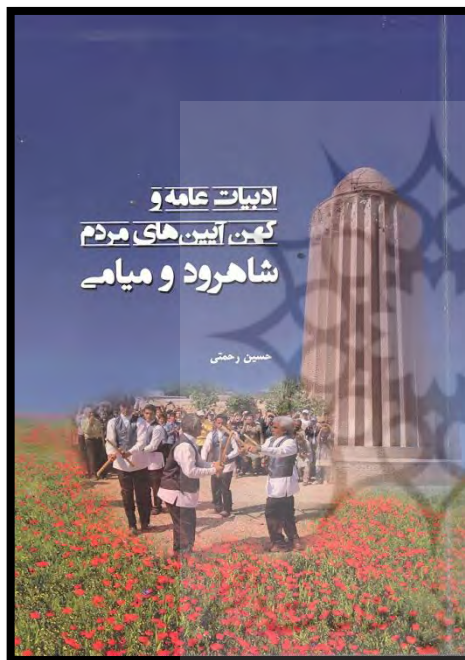
ناشر: حبله‌رود

نوبت چاپ: چاپ اول

تاریخ چاپ: ۱۳۹۹

صفحات: ۲۳۹

قیمت: ۵۰/۰۰۰ تومان

کتاب ادبیات عامه و کهن آیین‌های مردم شاهرود و میامی، اثر حسین رحمتی، فرهنگیار واحد فرهنگ مردم مرکز تحقیقات صداوسیما است که سابقه‌ای ۴۰ ساله در پژوهش آداب و رسوم دیار شاهرود و میامی دارد و با جمع‌آوری اشیای قدیمی و شرکت در

نمایشگاه‌ها و جشنواره‌های متعدد، به عنوان کارشناس اشیای موزه شناخته می‌شود. این کتاب، مشتمل بر ۸ فصل است و در پایان، گزیده‌ای از تصاویر و اسناد را ارائه می‌کند. در فصل اول، به معرفی ادبیات عامه مانند قصه‌ها، متل‌ها، مثل‌ها، تمثیل‌ها، چیستان‌ها، ترانه و لالایی‌ها، آوای کار و ... پرداخته است. این فصل در واقع، یکی از جذاب‌ترین قسمت‌های کتاب است.

۱. کارشناسی ارشد مردم‌شناسی. رایانامه: ghorbanimajid@gmail.com

فصل دوم، آیین‌های ملی همچون: نوروز، نوروزخوانی، سمنویزون، عیدگاه، یلدا و برفو^۱ را به همراه آداب و سنن مربوط به هر یک معرفی می‌کند.

فصل سوم، شامل آیین‌های مذهبی است؛ آیین‌هایی مانند محرم، عَلم‌دوران، صفر، رجب، رمضان، آداب پیشواز ماه رمضان، شروع ماه و رؤیت هلال، شوخوانی، روش بیدار کردن مردم برای سحر، آیین افطار، عزاداری و ایام تیغ، آیین بدرقه ماه، کیسه‌دوزی، کله‌پاچه‌خوری، عید قربان و آداب آن، عید غدیر و جشن میلاد امام رضا(ع). آیین‌های رمضان در این فصل، بیش از سایر موضوعات تبیین شده‌اند.

فصل چهارم، به معرفی آیین‌های گذار اختصاص یافته و حاوی مطالب بسیار جذاب همچون تولد و بچگی، آیین ناف‌بری، نام‌گزینی، گورزایی، سوراخ کردن گوش، آیین گل‌غلطان، انتخاب عروس و بله‌برون، خانه‌بران داماد، مراسم باغ‌بران و... است.

فصل پنجم، به آیین‌های نمایشی مرتبط با کشاورزی و دامپروری از جمله: عروسی قنات، باران‌خواهی، بندفالیز، بزغاله‌پاچناری و کله‌گرگی اشاره دارد و فصل ششم، مختص آداب سفر زیارتی امام رضا (ع) است، در این فصل می‌توان به ارزش و جایگاه زیارت آقا امام رضا (ع) در بین مردم شاهرود و میامی پی برد. فراهم آوردن مقدمات سفر و بدرقه مسافر، چاووش‌خوانی، گنبدنما، اعلام خبر سلامتی، بازگشت و پیشواز از مواردی هستند که در این فصل به آنها پرداخته شده است در فصل هفتم نیز که بازی‌های محلی نام دارد مجموعه بازی‌های منطقه معرفی می‌شود؛ بازی‌هایی چون: از گل چه گل، بازی با انگشت، کلاغ کلاغ کودکان، بازی پادشاه وزیرک (طُرنه بازی)، الک به چوب، عطار - مطار و بازی رمضان آمد با سیصد سوار.

در نهایت، آخرین فصل کتاب به غذاهای محلی و سفره‌های نذری اختصاص دارد. در این فصل، شرح مفصلی از جوش بره، ترخون برای سفره عید، حلوا و تدارک سفره‌هایی چون نخود مشکل‌گشا، سفره بی‌بی حور و بی‌بی نور یا بی‌بی سه‌شنبه، بی‌بی رقیه (س)، ولیمه امام زمان (عج)، دیگ امام چهارم (ع)، حلوا حضرت زهرا (س)، سفره بی‌بی‌زینب (س) و... ارائه شده است. در پیوست پژوهش نیز اسناد و تصاویر رنگی مرتبط با آیین‌های کتاب آمده تا خواننده را در درک هر چه بهتر مفاهیم کتاب یاری رساند.